

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite: Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö VN/12277/2021, 4.11.2021

Lausunto luonnoksesta laeiksi eläinten hyvinvoinnista ja eräistä siihen liittyviksi laeiksi

Etelä-Suomen aluehallintovirasto kiittää mahdollisuudesta lausua lakiluonnokseen (jäljempänä hyvinvointilaki) ja ehdottaa seuraavaa.

1 luku Yleiset säännökset

1 § Lain tarkoitus

Perusteluosion mukaan eläimen hyvinvoinnilla tarkoitettaisiin eläimen kokemusta sen omasta psyykkisestä ja fyysisestä olotilasta. Säännöksessä voisi olla tarpeen kirjoittaa tämä auki. Eläimen hyvinvointi on useilla tavoin määriteltävissä ja käsitteenä toistaiseksi vakiintumaton.

2 luku Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä

7 § Sairaana ja vahingoittuneen eläimen auttaminen

Esitykseen luonnonsuojelulain 41 §:n muuttamisesta on kirjattu: "Sairaana, vahingoittuneena tai muutoin avuttomassa tilassa tavattua rauhoitettua eläintä on pyrittävä auttamaan". Ehdotetun hyvinvointilain 7 § on sitä vastoin velvoittava, "sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä on autettava". Tulkintamme mukaan velvoitteen laiminlyönti voisi olla rangaistava teko, minkä vuoksi edellä mainittujen lakien pykälät olisi aiheellista harmonisoida.

8 § Eläinlajeja ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset

Kiertävässä eläinnäyttelyssä tapahtuvalle eläinten pidolle tulisi olla vähintään asetustasolla selkeät tilavaatimukset, joiden tulee täytyä eläimiä esillä pidettäessä.

Liitteen lajilistassa on lajeja, jotka näkemyksemme mukaan soveltuvat huonosti esillä pitoon (mm. linnut), vaikka ne soveltuisivatkin lyhyisiin sirkusesityksiin. Seura- ja harrastuseläinten osalta lajilistalle olisi erityinen ja välitön tarve, sillä kaiken aikaa

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 1, 13035 AVI | Käyntiosoite: Wähäjärvenkatu 6, Hämeenlinna

puh. 0295 016 000
kirjaamo.etela@avi.fi

Helsingin toimipaikka
Ratapihantie 9

Kouvolan toimipaikka
Kauppamiehenkatu 4

www.avi.fi

kasvaa varsinkin yksityishenkilöiden kiinnostus lajeihin, joille asianmukaisen elinolosuhteiden, pitopaikan ja hoidon järjestäminen on erittäin haasteellista tai mahdotonta.

11 § Vastuu eläinten hyvinvoinnista eräissä tapauksissa

Eläimistä yksin vastuussa olevalle henkilölle tulisi selkeyden vuoksi säätää yksi ikäraja. Myös vajaavaltaisen henkilön vastuukysymys tulisi tässä yhteydessä huomioida.

3 luku Eläinten kohtelu

16 § Toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö

Porsaiden kirurginen kastraatio olisi kiellettävä siirtymäajalla ja säädösten avulla varmistuttava riittävän tehokkaasta kivunlievityksestä siihen saakka.

4 luku Eläinten hoito

20 § Hoidon yleiset vaatimukset

Tuotantoeläin- ja lemmikkieläinlajeissa on runsaasti lajeja, jotka lajityypillisesti eläisivät laumassa tai parvessa, millä tarkoitetaan isoa eläinjoukkoa. Viimeistään asetustasolla tulisi näillä lajeilla olla mahdollisuus lajitoverien seuraan.

21 § Ruokinta ja juotto

Pysyvässä pitopaikassa tulisi eläimellä olla mahdollisuus vapaaseen vedensaantiin. Ainoana poikkeuksena voitaisiin sallia säännöksen 2) kohta, jossa veden tarjoilua voitaisiin rajoittaa eläinlääketieteellisestä syystä. Myös tilapäisessä pitopaikassa tulisi pitää vettä tarjolla, jos eläimet viettävät siellä päivittäin useita tunteja ja ruokailevat.

Sääolojen huomattavakin vaihtelu; pitkät pakkasjaksot ja hellekaudet, on maassamme tiedossa oleva tekijä, johon voidaan varautua pitopaikan rakennusten ja juomalaittejärjestelyiden avulla. Poikkeuksien salliminen pitotavan ehdoilla mahdollistaisi eläinten pidon jatkamisen olosuhteissa, joissa valvovat viranomaiset tyyppillisesti kohtaavat eläinsuojelullisia epäkohtia.

22 § Eläimen hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastaminen

Säännöksen 2 momentin mukaan päivittäinen tarkastusvelvollisuus ei koskisi esimerkiksi 2) vaikeasti tavoitettavilla laitumilla kesäaikaan pidettäviä eläimiä. "Vaikeasti tavoitettavat laitumet" on käsitteenä kovin tulkinnanvarainen. Eläimillä tässä yhteydessä tarkoitettaneen tavanomaisesti laitumella pidettäviä kotieläimiä; lampaita, nautoja ja hevosia. Säännöskohdassa tietyntyyppisten laidunten hyötykäyttö asetetaan eläinten hyvinvoinnin edelle ja niin ikään hyväksytään eläimen riski jäädä riittämättömän valvonnan seurauksena vaille apua tai menehtyä loukkaantumisen, kunnan heikkenemisen, sairastumisen tai esimerkiksi odottamattoman synnytyksen johdosta. Poikkeusmenettelyn sijaan tulisi käyttää muita, nykypäivänä tarjolla olevia vaihtoehtoja (esim. Metsähallituksen paimentolaisapu). Lähtökohtaisesti pitopaikka olisi

valittava siten, että se kyetään eläimen hyvinvoinnin ohella kohtuudella joka päivä tarkastamaan.

6 luku Eläinten tuonti ja luovutus

39 § Koiran- ja kissanpentujen tuontikielto

Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueella asuu yli puolet Suomen väestöstä, ja myös lemmikkien pito on sinne painottunut. Rajanylitysalueita on paljon, joista maan merkittävimmät sijaitsevat myös Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella (Helsingin satamat, Helsinki-Vantaan lentokenttä). Laittomien maahantuontien tapauskertymä on alueella korkea. Pidämme toivottuna alle kuuden kuukauden ikäisten koiran- ja kissanpentujen tuontikieltoa myyntitarkoituksessa.

Säännöskohtaisissa perusteluissa, 39 §:n 4 momentti, todetaan: "Näin ollen edelleenkin olisi sallittua ostaa alle puolivuotias pentu ulkomailta ja tuoda se itse Suomeen tai sopia pennun kuljetuksesta muulla tavalla, *kunhan kauppa on tapahtunut* ennen kuin pentu ylittää Suomen rajan. Kauppa voitaisiin tällaisessa tapauksessa tehdä myös sähköisesti." Pyydämme huomioimaan, että säännöksessä mainitun *kaupan* pätevyyden kriteerit vaativat täsmentämistä. Riittääkö suullinen sopimus? Vastaako WhatsApp-viesti kirjallista kauppasopimusta? Voidaanko kaupankäynti katsoa tapahtuneen, jos ostaja maksaa eläimen erissä ja omistajuus vaihtuu vasta, kun kauppahinta on suoritettu?

Eläimen omistajuuden määrittäminen olisi välttämätöntä niin hallintopäätösten laatimiseksi kuin tarkastus- ja/tai seuraamusmaksujen määräämiseksi silloin, kun tuontivaatimuksia ei ole noudatettu myöskään eläintautilainsäädännön tai lemmikkieläinasetuksen nojalla. Pidämme tärkeänä avata, keneen toimintavelvoite laittomuudesta kohdistuu: omistajaan, pennun tilaajaan vai kuljettajaan.

Säännöksessä tulisi myös huomioida ehdollisen kauppasopimuksen mahdollisuus, millä voidaan peitellä kaupankäyntiä: omistaja luovuttaa pennun maahantuonnin jälkeen väliaikaisesti tai pysyvästi ostajalle, esimerkiksi sijoitus- tai yhteistyökotiin, mutta omistajuus vaihtuu vasta eläimen jalostuskäytön tai muutoin sovittujen ehtojen toteuduttua. Ehdotamme pykälän sanamuodoksi "...jos tarkoituksena on myydä tai muutoin luovuttaa pentu Suomessa edelleen kahden kuukauden kuluessa tuonnista."

Toteamme myös, että tuonnin jälkeinen kahden kuukauden karenssiaika on liian lyhyt. Sen pidentäminen edes vähintään neljään kuukauteen heikentäisi laittoman maahantuonnin mahdollisuuksia vaikeuttamatta kuitenkaan kansalaisten yksittäisiä lemmikin tai jalostuseläimen tuonteja.

Tuontikielto saattaa lisätä salakuljetusta ja pentujen alkuperän peittelyä, mikä olisi huomioitava tullin rajavalvonnan lisäresurssitarpeena. Esimerkiksi koiranpennun iän määrittämiseksi hampaista tarvitaan avustavan henkilökuntaa.

Säännöskohtaisten perusteluiden 39 §:n 6 momentissa todetaan: "Näin ollen jatkossa myös Tullilla olisi mahdollisuus valvoa ja puuttua koiran- ja kissanpentujen tuontiin myös nyt ehdotetun kiellon valvomiseksi, mikä olisi tehokkaan valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista."

Etelä-Suomen aluehallintovirasto painottaa, että laittoman eläintuonnin valvonta on syytä keskittää rajavalvontaan. Ratkaisu ei vaadi lisärahoitusta vaan yksinomaan uudelleen organisointia. Valvonnan keskittäminen rajalle vapauttaisi resursseja sisämaanvalvonnasta, jonka vaikuttavuus on heikkoa. Tästä esimerkki: sisämaassa valvontaeläinlääkäri tarkastaa poliisin kanssa epäiltyä lintujen laitonta maahantuontia. Tarkastuskohteesta löytyy tyhjiä lintuhäkkejä, maahantuojan mukaan sisustuselementtejä, joissa ei ole koskaan ollut eikä tule olemaankaan lintuja. Tarkastuskertomusten laatiminen kustantaa satoja euroja. Näytön hankinta ja tapauksen tutkintaan saattaminen kuluttavat kahden viranomaisorganisaation resursseja. Jos laittomasti tuotuja eläimiä löydetäänkin, määrä on murto-osa todellisesta.

Valtaosa sisämaassa sarjasalakuljettajista tehdyistä tutkintapyyntöistä ei ole johtanut vaikuttavaan lopputulokseen. Osasyynä tähän on maahantuojasta muodostuva vajavainen kokonaiskuva, minkä johdosta tutkinnat kohdistuvat vain tuojan yksittäisiin pentutuonteihin. Seuraamukset ovat niin vähäisiä, etteivät ne käytännössä saa maahantuojaa muuttamaan toimintatapaansa. Ehdottamassamme rajavalvontaan keskittämiskäytännössä maahantuojaa ohjataan rajavalvonnan tarkastukseen tullissa, näyttö teosta saadaan välittömästi, maahantuojaa puhutetaan, ja asia voidaan siirtää tullin tutkintaan tai määrätä sakko heti. Kaikki toimet toteutettaisiin samassa organisaatiossa tehokkaasti ja vaikuttavasti. Tulliin tarvitaan valtakunnallisesti keskitetty asiantuntijaryhmä, joka jatkaa asian hoitamista virka-aikana.

40 § Koirien ja kissojen myynti-ilmoitus

Pykälän 1 momentin 2) kohdassa rekisteröintinumero sekä 5) kohdassa eläimen sijaintipaikka vaatisivat täsmennystä ainakin perusteluihin. Mahdollisia rekisteröintinumeroita voisivat olla esimerkiksi maaseutuelinkeinoviranomaisen antama pitopaikkatunnus tai TRACES- järjestelmän toimintotunnus, jos kyseessä on ulkomailla kirjoilla oleva toimija.

Myynti-ilmoituksia valvova viranomainen tulisi määritellä. Lisäksi haluamme kiinnittää huomiota ilmoitusten valvontaan ja seuraamuksiin: Miten viranomainen puuttuu säännöksen noudattamatta jättämiseen tai rikkomiseen, jos toiminnanharjoittaja on kirjoilla ulkomailla? Miten käytännössä somealustoilla valvotaan myynti-ilmoituksia? Mitkä olisivat seuraamukset, jos ilmoitus ei ole säännöksen mukainen? Poistetaanko ilmoitus myyntialustalta, ja määrätäänkö seuraamusmaksu?

7 luku Eläinkilpailut ja -näyttelyt

43 § Yleiset periaatteet eläinkilpailussa ja -näyttelyssä

Säännöksessä tulisi selvytyden vuoksi viitata määrittelykohtaan: "Tämän lain 5 §:n 10) kohdan mukainen eläinkilpailu ja 11) kohdan eläinnäyttely eivät saa tarpeettomasti vaarantaa eläinten hyvinvointia."

Säännöskohtaisten perustelujen 5 §:n kohtaan 10) on kirjattu, että eläinkilpailujen määrittelyn ulkopuolelle jäisivät harjoitukset. Pyydämme huomioimaan, että myös harjoitustilanteet voivat vaarantaa niin harjoitettavan eläimen kuin mahdollisten kohde-

eläinten kuten lampaiden, kettujen ja lintujen hyvinvoinnin. Harjoitettaville eläimille on myös tarjolla ohjelmapalveluita, esimerkiksi maatiloilla ulkopuolisille koirille tarkoitettuja paimennustunteja, joissa koirien taipumuksia on mahdollista arvioida ja taitoja harjoittaa. Pidämme tärkeänä, että edellä kuvatut tapahtumat ja palvelut, sekä niitä varten tarkoitettu kohde-eläinten pito sisällytettäisiin esimerkiksi luvun 8 mukaiseen ilmoituksenvaraiseen toimintaan, jotta sitä on viranomaisen mahdollista valvoa.

9 luku Eläinten lopetus

68 § Eläinten joukkolopetus

Kunnaneläinlääkäri tulisi mainita eläinten joukkolopetusta valvovana viranomaisena.

11 luku Valvonta

78 § Tarkastus ja näytteenotto

Etelä-Suomen aluehallintovirasto pitää eläintenpitokiellon noudattamisen valvontaa tärkeänä. Alueellemme on tyypillistä, että tuomitut rikkovat eläintenpitokieltoa pitämällä asunnoissaan seura- ja harrastuseläimiä. Eläintenpitokiellon noudattamista olisikin pystyttävä valvomaan myös kotirauhan piirissä ilman lisäepäilyä eläinsuojelurikoksesta. Ehdotamme säännöksen 5 momenttiin lisäystä "...tai epäiltäessä eläintenpitokiellon rikkomista taikka valvottaessa eläintenpitokiellon noudattamista."

Säännöksen otsikossa on tarpeeton väliviiva.

83 § Tarkastusmenettely ja asianosaisen kuuleminen

Hallintolain 34 §:n mukaisen kuulemisen poikkeuksista säädetään hyvinvointilain 83 §:n 2 momentissa, jossa luetellaan toimenpiteet, joiden yhteydessä kuuleminen on suoritettava vain, mikäli eläimen pitäjä tai omistaja on viipymättä tavoitettavissa. Säännöskohta poikkeaa voimassa olevasta eläinsuojelulaista.

Lakiehdotuksen mukaan eläimen myyminen, luovuttaminen tai lopettaminen eläinsuojelullisena kiiretoimenpiteenä ei olisi enää mahdollista ilman hallintolain 39 §:n kuulemismenettelyä, paitsi eläimen tilan edellyttäessä viivytyksetöntä lopettamista. Muutos on merkittävä niin eläinten hyvinvoinnin, hoitoloiden resurssien kuin koituvien kustannusten näkökulmasta. Erityisesti taajan asutuksen alueilla joutuu viranomaisen varsin usein järjestämään asuntoon hylätyt eläimet väliaikaiseen hoitoon. Eläinten pitäjää tai omistajaa ei tavoiteta tai hänen kuulemisensa on muutoin mahdotonta. Omistajaa tavoiteltaessa ja virallisesti kuultaessa voi eläinten hoitoaika venyä merkittävän pitkäksi, hoitokustannukset muodostua huomattaviksi, ja pääasiassa tilapäiseen eläinten pitoon suunnitellut, mitoitetut ja henkilöresursoidut hoitopaikat ruuhkautua ja ahtautua.

Eläinten hyvinvoinnin ja viranomaisen tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen toiminnan näkökulmasta suotavinta olisi pitäytyä voimassa olevan eläinsuojelulain 45 §:n sanamuodon hengessä, jonka mukaan ennen kiireellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä on

viranomaisen varattava eläimen omistajalle tai haltijalle tilaisuus tulla kuulluksi vain, jos nämä ovat viivytyksettä tavoitettavissa. Mahdollisuus suulliseen kuulemiseen tulisi näissä tilanteissa säilyttää. Etelä-Suomen aluehallintovirasto pitää tärkeänä, että hallinnollisten pakkokeinojen 98 §:n 1 momentti sisällytetään 83 §:n 2 momentissa lueteltuihin poikkeuksiin.

12 luku Hallinnolliset pakkokeinot

Lakiehdotuksessa pakkokeinojen jakaminen lukuisiin yksityiskohtaisiin säännöksiin mitä todennäköisimmin monimutkaistaa viranomaisen työtä ja lisää valvonnan resurssitarvetta. Osasta säännöksiä on vaikea mieltää, missä käytännön tilanteessa niitä olisi tarkoituksenmukaista soveltaa.

96 §:n tarpeellisuutta tulisi harkita, koska 95 §:n tilapäisen kiellon avulla on mahdollista keskeyttää toimi.

97 §:n ja 98 §:n toimenpiteet vastaavat voimassa olevan eläinsuojelulain 44 §:ssä eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi tarkoitettuja viranomaisen suorittamia kiiretoimenpiteitä. Tarkoituksenmukaista olisi liittää ne samaan pykälään, esimerkiksi omiksi momenteikseen.

Kuten 83 §:n huomioissa, niin toteamme tässäkin, että viranomaisen tulisi voida käyttää riittäviä pakkokeinoja eläimen suojelemiseksi silloin, kun sen hyvinvointi on vakavasti uhattuna. Lakiehdotuksen perusteluissa, s. 176 todetaan, että viranomaiset eivät käytä voimassa olevan eläinsuojelulain 44 §:n kiiretoimenpiteitä riittävän nopeasti, minkä seurauksena eläinsuojelulliset ongelmat tarpeettomasti pitkittyvät. Ehdotetun lain 98 §:n perustelujen mukaan kiiretoimenpidesäännöstä selkeytettäisiin, jotta välttyttäisiin eläinsuojelutapausten pitkittymiseltä. Olisikin perusteltua säilyttää voimassa oleva mahdollisuus tarkastuksen kohteena olevien eläinten pysyvään pois ottamiseen (myyminen, muutoin luovutus tai lopetus) eläinsuojelullisena kiiretoimenpiteenä siten, että eläimen pitäjää tai omistajaa kuultaisiin vain, jos hän olisi viivytyksettä tavoitettavissa. Suullista kuulemistä tulisi voida tässä yhteydessä pitää riittävänä. 97 §:n kiireellinen tilapäishoito ei ole kaikessa eläintenpidossa edes välttävällä tavoin toteutettavissa. Väliaikaisiksi tarkoitettut poikkeusjärjestelyt helposti pitkittyvät, voivat vaarantaa eläinten hyvinvoinnin ja muodostua itsessään eläinsuojeluongelmaksi. Lähtökohtaisesti eläinsuojeluviranomainen turvautuu pysyvään pois ottamisen mahdollisuuteen vain vaikeimmissa eläinsuojelutapauksissa.

121 § Nautojen pitopaikkaa koskevat poikkeus- ja siirtymäsäännökset

Hyvinvointilain 37 §:n 2 momentin mukainen kieltä pitää jatkuvasti eläintä paikalleen kytkettynä tulisi huomioida niiden maidontuotantotilojen kohdalla, joille on aikaisemmin myönnetty vapautus jaloittelusta. Kyseistä poikkeusmahdollisuutta ei tulisi enää sallia. Tällaisia maidontuotantotiloja ei alueellamme ole, ja maassamme niiden määrä on hyvin vähäinen. On siten mahdollista muulla tavoin tukea näiden tilojen alasajoa, jos jaloittelumahdollisuutta ei tosiasiallisesti ole järjestettävissä. Paikallaan seisominen vuosikautia aiheuttaa raskasrakenteiselle eläimelle merkittävää hyvinvointi- ja terveyshaittaa ja näin ollen pitkäkestoista kärsimystä, mitä ei tulisi enää sallia.

122 § Sian pitopaikkaa koskevat poikkeus- ja siirtymäsäännökset

Hyvinvointilain 37 §:n 2 momentissa säädetyn kiellon poikkeamiseen esitämme, että porsinutta emakkoa ei saisi jatkuvasti rajoittaa kääntymistä ja liikkumista estävällä porsitushäkillä. Porsitushäkkien käyttö tulisi kieltää siirtymäajalla vastaavalla tavoin kuin tiineytyshäkit. Porsitushäkkien käyttöikä on jopa kymmeniä vuosia. Niiden käytöstä aiheutuu emakolle merkittävää fyysistä ja psyykkistä kärsimystä. Liikkumattomuus ja häkissä makaaminen aiheuttavat terveysongelmia kuten niveltulehduksia ja makuuhaavoja. Emakon liikkumavapauden rajoittaminen heikentää kontaktia porsaisiin ja mahdollisuutta lajityypilliseen käyttäytymiseen; pesän rakentamiseen ja tonkimiseen. Emakoilla yleisesti esiintyy stereotyyppistä käyttäytymistä, jolla eläin yrittää lievittää kokemaansa jatkuvaa stressiä.

Valtioneuvoston asetus nautojen suojelusta annetun asetuksen 13 ja 17 §:n muuttamisesta

Asetusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että kytkettynä pidettävät, lypsylehmiksi kasvatettavat hiehot ja lypsylehmät pääsisivät jaloittelemaan 90 päivänä vuodessa. Todettakoon, että jotkut tuottajat noudattavat voimassa olevaa jaloitteluelvoitetta vain osittain, mutta sen vaikuttava valvominen on viranomaiselle hyvin haastavaa. Parsinavetoissa pidettäville hiehoille ja lypsylehmille tulisikin säätää ympärivuotinen jaloittelumahdollisuus.

Tämän lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet läänineläinlääkärit Tanja Häkkinen (virkavapaalla), Maarit Haveri ja Sari Haikka.

Läänineläinlääkäri,
ympäristöterveydenhuoltoyksikön päällikkö

Elias Dahlsten

Tämä asiakirja ESAVI/38356/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/38356/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Dahlsten Elias 23.01.2022 19:39